

RAAMATUNKÄÄNNÖSINSTITUUTTI

Suomensukuisten Sana

Vuosijulkaisu 2015

- Vuorimarien suuri päivä s. 7
- ”Älä pidä muita jumalia” s. 14
- Mansikansan tähden s. 16

Suomensukuisten Sana 2015

Sisältö

2. Jumala antoi minulle laulun lahjan
4. "Kiitollisuus valtaa mielen"
6. "Tämä on todellinen lahja!"
7. Vuorimarien suuri päivä
8. Matkalla menneessä ja nykyajassa
10. Komipermjakin koukeroita
11. Jelena löysi aarteen
12. Raamatun kertomuksia Vienankarjalan lapsille
13. Solomonan sananpolvien kniigu
14. "Älä pidä muita jumalia"
16. Mansikansan tähden
17. Elämän leipää vepsäläisille

4

8

11

16

Suomensukuisten Sana 2015

Raamatunkäännösinstituutin vuosijulkaisu 2015

Kansi: Hantinainen
Kuva: Tiina Kärkkäinen/RKI
Taitto: Pertti Haavisto
Painopaikka: Skyprint Oy, Leväsjoki

Toimituskunta: Anita Laakso,
Helena Pitkäaho

Raamatunkäännösinstituutti ry
PL 272,
00531 Helsinki

Puh. 09-7744 350
Fax 09-739 795
info.fin@ibt.net, www.rki.fi

Y-tunnus: 0829514-9
Pankkiyhteys: FI77 2065 1800 0179 11
Rahankeräyslupa no: 2020/2013/4508
Keräysaika: 18.3.2014–31.12.2015
Venäjän alueen suomalais-ugrialaisten kielten raamatunkäännöstöyöhön

Raamatunkäännöstyön kohteena olevat suomensukuiset kansat Venäjällä

Raamatunkääntäjän arkea

Viime kesänä komikääntäjä Iraid Popova ahkeri kotikaupungissaan Syktyvkarissa Jesajan kirjan parissa. Ennen heinäkuussa alkavaa lomaansa hän ehti Jesajan loppulukuihin ja helpottuneena totesi pysyneensä käännöstavoitteessa. Lomallaan Iraid halusi matkustaa jonnekin lämpimään. Hänellä oli usein särkyjä jäsenissään, ja lääkäri oli neuvonut uimaan ja ottamaan aurinkoa. Haaveet merenrantalomasta kuitenkin jäivät, sillä kotikylässä Partšissa asuva Aleksandra-äiti alkoi sairastella, ja Iraidan kesä meni äidin hoitojen järjestelyissä. Elokuun lopussa Iraid aloitti Jeremian kirjan kääntämisen, mutta työ ei tahtonut edistyä. Huoli äidistä ja alkoholiin sortuneista läheisistä painoi niin, ettei hän kyennyt keskittymään. Kaiken lisäksi Nikolain, Oktjabrina-sisaren miehen, syöpä oli uusiutunut. Ahdistunut Iraid lähetti rukouspyyntöjä ystäville ja työtovereille. Rukouksesta hänen mielensä kirkastui ja Jeremia-profeetan kääntäminen alkoi sujua. Jesajan korjaaminenkaan käännöstarkistaja Railin ohjeiden mukaan ei enää tuntunut työläältä.

Lokakuussa Nikolai joutui Syktyvkarin kaupunginsairaalaan sytostaattihoitoihin. Lääkärit osasivat asiansa, mutta koska hoitajia ei ollut riittävästi, potilaiden puhtaus ja ruoka jäivät omaisten huoleksi. Oktjabrina hoiti sairaalassa miestänsä ja Iraid kävi auttamassa niin usein kuin voi.

Tammikuussa äidin vointi heikkeni, ja hänet vietiin Partšista 60 km:n päässä sijaitsevaan Ust-Kulomin aluesairaalaan. Siellä hoitajia ei ollut sitäkään vertaa kuin kaupunginsairaalaan. Oli selvää, että Iraidan oli lähdettävä avuksi. Niinpä hän pakkasi mukaansa tietokoneen ja muut välttämättömät tarvikkeet ja muutti asumaan tuttavien luo lähelle sairaalaa. Päivisin hän hoiti äitiään ja iltaisin käänsi Jeremian kirjaa. Viikonloppuisin oli mentävä bussilla Partšiin pesemään sairaan pyykkejä; majapaikassa pesumahdollisuutta ei ollut. Kun Iraid tammikuun viimeisenä sunnuntaina palasi sairaalaan, äiti oli viety teho-osastolle. Seuraavana päivänä hän nukkui pois.

Pian äidin hautajaisten jälkeen Iraid sai tietää, että Nikolai siirrettiin kotiin Zimstanin kylään: hänen hyväkseen ei enää voitu tehdä muuta kuin antaa kipulääkitystä. Helmikuun puolivälissä Iraid tietokoneineen lähti sisarensa luo. Apua tämä tarvitsikin. Mitään mukavuuksia heidän kodissaan ei ollut, vesikin piti kantaa ämmänlängillä kylän yhteisestä kaivosta pitkän matkan takaa. Iraidan oli tuskallista katsoa sisaren surua ja seurata Nikolain

heikkenemistä päivä päivältä. Kun omat rukoukset väsymyksen tähden eivät tuntuneet nousevan kattoa korkeammalle, hän lähetti hätähuutoja ystäville ja työtovereille: "Rukoilkaa meidän puolestamme!" Ja Jumala vastasi runsaammin kuin uupunut raamatunkääntäjä osasi odottaa. Kylän uskovat ortodoksit tulivat avuksi vedenkantoon ja muuhun tarvittavaan. Eniten häntä rohkaisi se, että kyläläiset kertoivat lukevansa Psalmeja komiksi ja että Sana oli vahvistanut heidän uskoaan. Tästä Iraid sai uutta intoa työhönsä Jeremian ja Jesajan tekstien parissa.

Jeesuksen työhön turvaten Nikolai lähti tästä ajasta pääsiäisaamuna. Hautajaiset pidettiin jo kahden päivän päästä eikä niiden järjestäminen pikkukylään rospuuttoaikana ollut helppo tehtävä. Iraid lähetti jälleen rukouspyyntöjä, eikä turhaan. Muistotilaisuuden jälkeen hän viestitti: "Herra auttoi kaikessa. Kiitokset rukouksesta!"

Raamatun käännettäessä rukous on avainasemassa. Vastauksena rukouksiin Jumala lähettää työväkeä (Mt. 9:38), ohjaa kääntäjiä löytämään oikeat sanat, aukaisee elämän umpisolmut ja virvoittaa väsyneiden mielen. Eivät vain kansalliset kääntäjät vaan kaikki muutkin raamatunkäännöstyössä mukana olevat tarvitsevat kipeästi rukoustukea. Ilman sitä väki uupuu arjen taakkojen alla. Mutta Herra lupaa apunsa: "Pyytäkää, niin teille annetaan" (Mt. 7:7–8).

Rukouksesi tuovat kielisukulaisillemme Jumalan Sanan.

Tuostasi kiittäen

Anita Laakso

Anita Laakso
Toiminnanjohtaja

Jumala antoi minulle laulun lahjan

Anna Mišina julistaa Hyvää Sanomaa musiikin kautta

Anna Mišina tuli lukioaikoinaan uskoon rippikoululeirillä ja alkoi sen jälkeen toimia innokkaasti seurakuntatyössä. Valmistuttuaan Tšeboksarin yliopistosta musiikin maisteriksi hän työskenteli Uralilla Birskin marilaisessa luterilaisessa seurakunnassa, jossa Anu ja Juha Väliaho toimivat tuolloin Suomen Lähetysseuran työntekijöinä. Nyt 28-vuotias Anna jatkaa opintojaan Tarton yliopistossa ja palvelee vapaaehtoisena Inkerin kirkon Uralin rovastikunnan lapsi- ja musiikkityössä.

Teksti: Anna Mišina. Kuvat: A. Väliaho, RKI

Olen itämarilainen, kotoisin Tebenjakin kylästä Permin läänistä. Viidentoista ikäisenä, peruskoulun jälkeen, siirryin musiikkilukioon Joškar-Olaan, Marin pääkaupunkiin. Matkaa sinne on kotiseudultani 1200 km. Setäni Vasli toimi tuohon aikaan Joškar-Olan venäläis-marilaisen evankelis-luterilaisen Pyhän Ristin seurakunnan sihteerinä, ja hän kutsui minua marinkielisiin tilaisuuksiin. Keväällä 2003 istuin ensimmäistä kertaa äidinkielisessä jumalanpalveluksessa. Sitä minun oli tosin melko vaikea seurata, sillä saarnassa ja liturgiassa oli monia hengellisiä sanoja ja käsitteitä, joita en ollut aikaisemmin kuullut. Minusta oli kuitenkin ihanaa laulaa mariksi, olinhan kasvanut musiikin ja kansanlaulujen parissa lapsesta saakka.

Uskoon rippikoululeirillä
Seuraavan kerran menin kirkkoon pääsiäissunnuntaina. Seurakun-

nassa minua ympäröi sellainen lämpö ja rakkauden ilmapiiri, että tunsin tulleeni kotiin. Aloin käydä tilaisuuksissa, ja kesällä 2003 pääsin Pietarin lähelle Kelttoon Inkerin kirkon järjestämälle rippikoululeirille. Siellä tulin uskoon. Meillä oli hyviä opettajia ja ohjaajia: Pentti ja Terhi Smeds, Julius Matta ja Marina Väizja sekä monet muut. Uskoon tultuani aloin autella Joškar-Olan seurakunnassa, miten vain pystyin. Seurakunnassamme oli herätystä ja minä itse elin ihanaa ”ensirakauden” aikaa. Perustimme lauluryhmän ja esiinnyimme muun muassa Joškar-Olan kristittyjen yhteisissä joulujuhlissa. Luimme paljon Raamattua ja rukoilimme ja olimme yhteydessä toinen toisiimme (Ap.t. 2:42).

Jumala puhuu musiikin kautta

Jumala on antanut minulle musiikin lahjan. Aiemmin en osannut arvostaa sitä, mielestäni

Anna Mišina yllään niittymarien kansanpuku

Maritalo

” Ihmiset kiittivät konserttien hengellistä sanomaa ja iloitsivat saamistaan kirjoista. Kaikki tämä oli heille uutta ja odottamatonta. ”

musikaalisuus oli vain tavalinen taipumus. Mutta kerran Baškortostanissa marinkielisen hengellisen konsertin jälkeen muuan nainen tuli luokseni. Olin laulanut tuossa tilaisuudessa, ja tämä nainen kertoi, että laulaessani Pyhä Henki oli koskettanut häntä voimakkaasti. Sain kyyneleet silmiini. Ymmärsin, että Jumala puhui minulle hänen kauttaan siitä, miten tärkeää on laulaa hengellisiä lauluja mariksi ja että Jumala toimii marien sydämissä erityisesti musiikin kautta.

Opintojeni ohella aloin kesästä 2005 alkaen tehdä vapaaehtoistyötä Birskin ev. lut. seurakunnas-

kiittivät konserttien hengellistä sanomaa ja iloitsivat saamistaan kirjoista. Kaikki tämä oli heille uutta ja odottamatonta. Ihmiset pyysivät meitä koteihinsa, missä pääsimme keskustelemaan heidän kanssaan.

Birskin seurakunta on vuodesta 2010 alkaen pitänyt joka vuosi lasten musiikkileirin, jonka ohjelmassa on myös hengellisiä lauluja ja kristillistä opetusta. Mutta nyt tilojen saaminen on vaikeutunut. Pyydänkin rukoilemaan, että luvut järjestyisivät. Rukoilkaa sitäkin, että Jumala antaisi viisautta marinkielisen messun järjestämiseen. Ja vielä, että Herra kasvat-

Musiikkileiriläisiä Tšišman kylässä Baškortostanissa v. 2011

sa. Järjestimme paljon hengellisiä konsertteja Baškortostanin marikylissä. Meillä oli pieni lauluryhmä, johon kuuluivat monia lauluja säveltäneet Vasili Mihailov, Kostj Zainetdinov ja Valeri Sadretdinov sekä virolainen lähetystyöntekijä Anu Väliaho ja minä. Joskus kesäisin saimme mukaamme suomalaisen Mari Toivolan kanteleineen. Konsertit pidettiin kylien kerhotaloissa, ja kuulijoita tuli salintäydeltä. Tilaisuuksien jälkeen ihmiset saivat maksutta Lastenraamattuja, Jeesuksen elämä -kirjoja ja muuta marinkielistä hengellistä kirjallisuutta. Ihmiset

taisi marien keskuudessa uusia muusikoita, jotka ylistäisivät Jumalaa omalla kielellä ja veisivät musiikkinsa kautta kansalleen Evankeliumin viestin.

Julkaistu

Uusi testamentti (2007)
1. Mooseksen kirja (2014)

Ajankohtaista

3.–5. Mooseksen kirjan tarkistus, Esran, Nehemian, Esterin ja Jobin kirjan kääntäminen

Marin kannatusviite 3078

Olga ja Satu Uuden testamentin tekstien parissa

”Kiitollisuus valtaa mielen” Mokšamordvalaisten Uusi testamentti on valmistumassa

Käännöstarkistajat tekevät nykyisin työtä paljolti Skypen ja sähköpostin kautta, mutta välillä on tarpeen työskennellä kohdealueella. Viime kesänä mokšan työryhmän käännöstarkistaja Satu Cottrell ahersi kääntäjä Olga Surdjajevan kanssa tekstien parissa Mordvanmaalla. Käytännön asioissa heitä avusti Ian Cottrell. Tässä kuulumisia työjaksolta.

Rakkaat työn tukijat ja esirukoilijat!

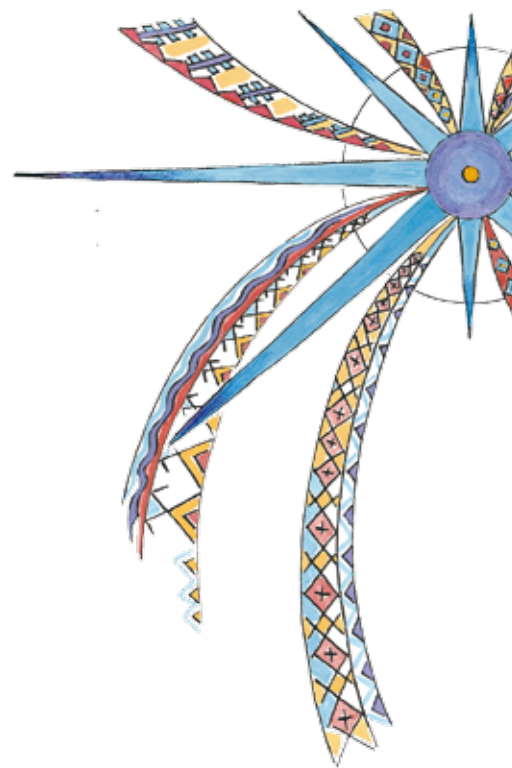
Kiitoksia rukouksistanne ja tuestanne! Saimme matkan aikana tehtyä lukijapalautteen pohjalta korjaukset Matteuksen, Markuksen ja Johanneksen evankeliumeihin. Luukkaan Olga ja minä olimme korjanneet jo ennen matkaa. Olemme samalla parhaamme mukaan yhtenäistäneet evankeliumeiden avaintermiä, esim. käsitteitä vanhurskaus, armo, totuus, profetoida, uskol-

linen jne. Tekstien korjausten lisäksi saimme matkallamme koota lukijapalautetta ja tarkkailla ihmisten reaktioita, kun he kuuntelivat Jumalan sanaa omalla kielellään. Mielenkiintoista.

Parapinon kylässä kävimme tervehtimässä erästä mokšalaista eläkkeellä olevaa opettajaa, Rosa Jegorovnaa. Paikalla oli myös hänen tyttärensä miehensä kera. Mies on koulun rehtori. Kaikki olivat aitoja mokšalaisia ja keskustelut sujuivat mokšaksi. He

olivat todella vieraanvaraisia.

Illan kuluessa otettiin esiin myös Rosan miehen haitari, ja kun mies istahti tuoliin, niin heti alkoi haitari soida ja Rosa-emäntä kirkkaalla äänellä laulaa kansanlauluja. Kaikki yhtyivät lauluihin. Lopulta meidän tuli aika lähteä, sillä meitä odotettiin toiseen paikkaan. Mutta kun olimme nousseet lähteäksemme, siitä alkoikin kansantanssit. Oli vuorolaulantaa, taputuksia, kansantanssia ja naurua. Yhdyimme yleiseen illoon. Kun lauluille ei tuntunut tulevan loppua, ajattelimme, että lähdemme tästä musiikin soidesta. Silloin talonväki alkoi laulaa laulua, jossa sanotaan, että piilotamme vieraiden huopikkaat ja Rosa tuli kysymään, että onko teidän nyt todellakin ihan pakko lähteä. Hän

Vierailulla Parapinon kylässä

sanoi, että olimme tuoneet taloon suuren ilon.

Meille kerrottiin, että Rosa ja hänen miehensä laulavat ja soittavat yhdessä joka päivä. Minulle kaikki nämä tapahtumat olivat vahvistus siitä, että mokšan kielelle täytyy saada myös hengellisiä lauluja. Tällä hetkellä niitä ei ole olemassa montakaan. Mokšalaiset rakastavat musiikkia, se tuntui olevan osa heitä.

Kävimme myös Šaigovon kylässä tapaamassa Ivan-pastoria, johon olimme tutustuneet kolme vuotta sitten.

Matka oli todellakin Jumalan johdatus: löysimme Ivanin kotitalon ja hän oli kotona! Yhdessä vaimonsa kanssa hän otti meidät sydämellisesti vastaan ja aloimme välittömästi kertoa, miksi olimme tulleet: Uusi testamentti on valmistumassa mokšan kielelle. Meillä oli todella hyvä keskusteluhetki sydämeiltä sydämelle ja kerroimme ajatuksemme, että Jumalalla on jo pelastussuunnitelma valmiiksi tehtynä mokšakyläen varalle ja että Jumala haluaa antaa mokšalaisille uuden etsikkoajan, joka tulee käyttää viisaasti.

Ivan pyytää Suomen seurakuntia rukoilemaan, että Jumala

antaisi hänen sydämeensä sen tulen, joka hänellä 20 vuotta sitten oli, jolloin hän ei saanut rauhaa ellei jatkuvasti julistanut kylissä evankeliumia.

Viesti Uuden testamentin valmistumisesta on mennyt eteenpäin Mordvanmaassa. Eräs radiossa työskentelevä mokšalainen kirjoitti Olgalle, että meitä on täällä joukko ihmisiä, jotka odottavat Uuden testamentin valmistumista mokšaksi ja olemme kiinnostuneita saamaan sen!

Kiitämme edelleen Jumalaa teistä kaikista, jotka teette tämän työn mahdolliseksi esirukousten ja tukenne kautta!

Julkaistu

Evankeliumit ja Apostolien teot (1995–2005),
Lastenraamattu (1999)

Ajankohtaista

Uuden testamentin lopputarkistukset ja painovalmistelut

Mokšan kannatusviite 3104

Ersänkielinen Uusi testamentti internetissä ilahduttaa monia "Tämä on todellinen lahja!"

Mordvassa tapahtuu paljon käännösrintamalla: Ersämordvaksi on julkaistu Uusi testamentti ja Psalmit ja nyt käännetään Vanhaa testamenttia. Mokšamordvalaiset odottavat Uuden testamentin valmistumista. Kiinnostusta Sanan valmistumiseen lisää se, että Mordvan tiedotusvälineet pitävät esillä raamatunkäännöstyötä.

Sanan asialla

Ersäläinen toimittaja ja kulttuurivaikuttaja Tamara Bargoja liittyi raamatunkäännöstiimiin Psalmien kirjan valmistumisvaiheissa vuonna 2008. Työn myötä Raamattu on alkanut todella elää hänelle ja hän on pitänyt ahkerasti Sanaa esillä kulttuuritapahtumissa, TV:ssä ja ersäläisten tärkeimmän uutislehden, Ersän Pravdan, palstoilla.

Ersäksi ja mokšaksi julkaistuja raamatun-osia esiteltiin Saranskissa 23.–26.10.2014 järjestetyssä suuressa Mordvan kansan kokouksessa. Sinne saapui mordvalaisia diasporataajamista kaikkialta Venäjältä – mm. Baškortostanista, Tatarstanista, Tšuvassista, Samaran, Penzan, Uljanovskin ja Nižni-Novgorodin alueelta, Keski-Aasiasta, Siperiasta – ja näin tieto käännöksistä levisi laajalle. Tämän seurauksena Tamara Bargoja kutsuttiin vuoden 2014 lopulla Pohjois-Mordvaan, synnyinseudulleen, kertomaan raamatunkäännöstyöstä ja tuomaan Uusia testamentteja ja Psalmeja kirjastoihin ja kouluihin. Tamara otti kutsun vastaan ja lähti matkaan Saranskissa työmatkalla olleen käännöstarkistaja Riitta Pyykön kanssa. Tamara puhui raamatunkäännöstyöstä ja Sanan vaikutuksesta elämäänsä

Teksti ja kuvat: Riitta Pyykkö/RKI

sekä luki Psalmeja. Riitta puolestaan kertoi, miten Jumala on johtanut hänet ersän projektiin.

Vuoden 2015 alussa ersän käännöstiimi oli kertomassa raamatunkäännöstyöstä seitsemässä eri kaupungissa ja kylässä. Näissäkin paikoissa ihmiset ottivat innokkaasti vastaan äidinkieliä Uusia testamentteja ja Psalmikirjoja.

Uusi testamentti ersäksi internetissä

Ersän- ja mokšankielisiä raamatun-osia voi lukea myös internetissä. Tietoa linkeistä levittävät raamatunkääntäjät sekä seurakuntaväki. Palaute on innostunutta. Muuan netissä ersää opettava henkilö kertoi välittävänsä kaikille oppilailleen linkin, mistä voi lukea ersänkielistä Uutta testamenttia. Joku toinen yllättyi iloisesti siitä, että Uusi testamentti löytyy netistä: ”Šumbratši! Hei! Mitä suurimmat kiitokset! Tämä on todellinen lahja!”

Julkaistu

Uusi testamentti (2006)
Psalmien kirja (2011)

Ajankohtaista

Sananlaskujen kirjan julkaisu,
Vanhan testamentin kirjojen kääntäminen ja tarkistaminen

Ersän kannatusviite 3094

Mordvalaisilla on kaksi kirjakieltä, ersä ja mokša. Viimeisimpien väestötietojen mukaan mordvalaisia on 844 500. Heistä ersäläisiä arvellaan olevan 2/3.

Vuorimarien suuri päivä

Teksti: Anita Laakso ja Kaisa Franzén
Kuva: H. Pottonen/RKI

Tiistai 21. lokakuuta 2014 oli suuri päivä vuorimareille: lähes 20 vuoden työn tuloksena he saivat Uuden testamentin. Kirja otettiin käyttöön Marin tasavallan pääkaupungissa Joškar-Olassa järjestetyssä juhlassa. Seuraavana päivänä juhla jatkui Kozmodemjanskissa, vuorimarien piirikunnan keskuksessa. Kummankin päivän ohjelmasta vastasi ortodoksinen hiippakunta yhdessä Marin kulttuuriministeriön kanssa.

sen siitä, että vuorimarit ovat saaneet Uuden testamentin. ”Vuosikaudet olemme rukoilleet, että mekin saisimme Jumalan Sanan”, hän kertoi. Nyt Jumala on vastannut rukouksiimme, ja olemme sanomattoman kiitollisia Hänelle ja teille, joiden kautta saimme tämän valtavan lahjan...”

Juhlan päätteeksi kansa riensi eteisaulaan asetetun kirjaöpöydän ääreen saadakseen mukaansa ikkoman Uuden testamentin. Paikallinen media seurasi tarkoin juhlan kulkua ja teki sen päätteeksi lukuisia haastatteluja.

Seuraavana aamuna Kozmodemjanskin kaupunki sai ensilumen. Kaikki oli häikäisevän valkoista ja puhdasta ja koko tienoo tuntui säteilevän iloa sään seljessä aurinkoiseksi puolilta päivin. Kozmodemjanskin pääkirjastossa järjestetyssä juhlassa ilo kirjoista kuului sekä puheissa että musiikkiesityksissä. Tilaisuuden jälkeen kirjaöpöytä tyhjentyi yhdesä vilauksessa, sillä useat ottivat Uuden testamentin myös niille läheisilleen, jotka eivät päässeet juhlaan.

Kirjojen loppuminen pelästytti juhlassa esiintyneen kanteleryhmän johtajan. ”Kirjojako ei enää ole!” soitonopettaja Faina parahti. ”Voi sentään, nyt tytöt jäivät ilman Uutta testamenttia! Ja he kun ovat niin kovasti odotta-

neet sitä!” Onneksi takahuoneesta löytyi vielä kahdeksan kirjaa, ja niin tytöt ja heidän johtajansa saivat kukin oman Uuden testamenttinsa. Ilonkyyneleet silmissään Faina-opettaja painoi kirjan sydäntään vasten: ”Tämä on Jumalan Sanaa! Hänelle kiitos siitä!”

Julkaistu

Uusi testamentti (2014)

Ajankohtaista

Raamatun kertomuksia -kirjan kääntäminen (VT:n tekstien osalta)

Vuorimarin kannatusviite 3081

Matkalla menneessä ja nykyajassa

Viime vuonna loka–marraskuun vaihteessa Moskovon liepeillä järjestettiin raamatunkäännöstyöhön osallistuville seminaari, jonka aiheena oli ”Vanha testamentti Uudessa testamentissa”. Suomensukuisten kielten käännösprojekteista koulutukseen osallistuvat komisyryjänin kääntäjät Nina Vattuleva ja Nadežda Gabova, komipermjakin

kääntäjä Raisa Petrova, mokšamordvan kääntäjä Olga Surdja-jeva sekä Suomesta käännöstarkistajat Raili Greidan ja Anne Kuosmanen. Yksi seminaarin opettajista oli RKi:n hallituksen jäsen Mikko Sivonen.

Lokakuun lopun iltahämärissä nouden Tikkurilassa Tolstojunaan. Siitä onkin aikaa, kun olen viimeksi matkustanut junalla Moskovaan. Vaunukin on uusi ja outo neuvostoaikaisiin juniin tottuneelle matkustajalle – yöllä pitää muistaa ottaa elektroninen kortti mukaan, jos tulee tarve poistua hytistä, muuten ei pääse

takaisin. Suihkukin löytyy, vaikka emme matkusta edes ensimmäisessä luokassa.

Aamulla Moskovassa odotimme Annen kanssa kääntäjiä – Ninaa ja Nadeždaa Syktyvkarista sekä Raisaa Kudymkarista. Kun kaikki ovat koossa, lähdemme Raamatunkäännösinstituutin Moskovon toimistolle.

Teksti: Raili Greidan
Kuvat: M. Lomova, RKi

Ruuhkatunnelmia

Mendelegevoon on matkaa vain noin viisikymmentä kilometriä, mutta matka kestää kaksi ja puoli tuntia. Olemme liikkeellä pahimpaan ruuhka-aikaan viiden jälkeen. Autoja on valtavasti ja suurin osa ajasta menee paikalla seisten. Ihmettelen, miten ihmiset jaksavat monen tunnin ruuhkassa istumisen aamuin illoin – mutta mitäpä sitä ei tekisi, kun on oma auto, josta neuvostoaikana saattoi vain haaveilla.

Bussissa nuokkumisen jälkeen ja viimeistenkin mainosvalojen

jäätyä taakse saavumme jonnekin täyden pimeyden keskelle. Bussi ei pääse kurssikeskuksen pihaan asti, kun tiellä oleva puomi pysyy tiukasti kiinni. Niinpä meidän on kerättävä tavaramme ja kompasteltava pimeällä tiellä – tuntuu paluulta neuvosto aikaan.

Seminaarissa opittua

Seminaari sen sijaan oli ihan tätä päivää, hyvin järjestetty ja sisällöltään antoisa. Aluksi meitä johdateltiin ymmärtämään, että Vanha testamentti esiintyy Uudessa testamentissa eri tavoin: on enemmän tai vähemmän suoria lainauksia, Vanhan testamentin kertomuksia on kerrottu vapaasti Uudessa testamentissa, on viittauksia Vanhaan testamenttiin, käytetään samoja termejä tai puhutaan ylipäättään samoista aiheista.

Raamatun lukijaa saattaa hämentää, kun Uudessa testamentissa lukee ”Sillä kirjoitettu on”, mutta kaksoispisteen jälkeen tulevaa tekstiä ei ihan samanlaisena löydykään Vanhasta testamentista. Silloin on otettava huomioon paitsi se, että Vanhan testamentin alkukieli on heprea ja Uuden testamentin kreikka, myös se, että esimerkiksi Paavali ei ollut kuullutkaan meikäläisistä lainausmerkeistä tai siitä, että lainaus on oltava sanatarkasti samoin kuin alkuperäinen teksti. Paavali lainaili Vanhan testamentin kirjoituksia melko vapaasti tulkiten ja soveltaen.

Syvällisiä luentoja

Ensimmäisenä päivänä oli mielenkiintoinen luento varhaiskristillisyydestä, juutalaisuuden monimuotoisuudesta Jeesuksen syntymää edeltäneinä vuosisatoina ja pyhien kirjoitusten kaanonista juutalaisuudessa ja varhaiskristillisyydessä. Luento avasi myös apokryfikirjojen merkitystä niiden vuosisatojen ymmärtämisessä, jotka jäivät viimeisten Van-

han testamentin tekstien ja ensimmäisten Uuden testamentin kirjoitusten väliin.

Luennoilla käsiteltiin Herra ja kunnia -termien, juhlien sekä puhdas ja saastainen -sanojen kääntämistä. Saatoimme komiryhmänä iloita, että suurimmalle osalle noista termeistä olemme jo löytäneet vastineet, monelle muulle syvälliset luennot varmasti olivat suureksi avuksi. Meidän ryhmällemme antoisia olivat luennot ja käytännön harjoitukset ns. pienten profeettojen lainauksista Uudessa testamentissa.

Erikseen tarkasteltiin Vanhaa testamenttia Matteuksen evankeliumissa ja Johanneksen evankeliumissa, Paavalin kirjeissään käyttämiä lainauksia Vanhasta testamentista, Vanhaa testamenttia Heprealaiskirjeessä sekä Ilmestyskirjan ja Vanhan testamentin tekstien yhtäläisyyksiä. Jopa yhden jakeen kääntämisestä oli oma luentonsa, tuo jae on Ps. 110:1.

Yhteistyön voima

Seminaariohjelman ohessa vähäisellä vapaa-ajalla kävimme Nadeždan ja Ninan kanssa läpi 1. Mooseksen kirjan vaikeita kohtia. Oli erittäin hedelmällistä työskennellä yhtä aikaa kahden kääntäjän kanssa. Kun tekstiä pitäisi korjata, kääntäjän ensimmäinen reaktio useimmiten on, että ei sitä mitenkään voi muulla tavoin sanoa komiksi. Yhdessä työskennellen ratkaisut löytyvät helpommin, yksi aloittaa ja toinen kehittää ajatusta eteenpäin. Useimmiten päästään tosi hyvin käännösratkaisuihin.

Seminaarista saimme mukaan luentomateriaalin. Kaikkea ei mitenkään voinut omaksua viikossa, joten materiaaliin on hyvä palata vielä monta kertaa – samalla kun innolla jo odotellaan seuraavaa seminaaria.

Anne, Olga, Nadežda ja Raili

Mikko

Kominkielinen Uusi testamentti ja Psalmi

Komiksi on julkaistu

Uusi testamentti (2008)
Psalmi (2013)

Ajankohtaista

1. Mooseksen ja Joonan kirjan julkaisu, Jesajan kirjan tarkistaminen, Jobin, Jeremian ja Hese-kielin kirjan kääntäminen

Komin kannatusviite 3052

Komipermjakin koukeroita

Käännöstarkistajan hikistä mutta riemukasta arkea

Anne ja Raisa

Teksti ja kuva: Anne Kuosmanen/RKI

Komipermjakki on ihmeellinen kieli. Läheistä sukukielistä komisyryjääniä osaavana henkilönä ajattelin selviäväni komipermjakin oppimisesta käden käänteessä. Kun komipermjakkikääntäjämme Raisa tuli ensimmäistä kertaa yhteiselle työjaksolle Suomeen, ankara totuus alkoi valjeta minulle.

Pääsimme Raisan kanssa tapaamaan raamatunkäännöstyöstä kiinnostunutta ystäväjoukkoa Helsingissä. Kahvipöytä oli katettu koreaksi, ja niinpä rohkaisin: Raisa, vidly bydös! – Raisa, maista kaikkea! Tai, niin *luulin* sanoneeni. Raisa katsoi minua ensin kummastellen ja sitten häntä alkoi naurattaa. Naurunsa lomas-
sa hän sai selitettävä: ”Annush, kyllä meillä komipermjakissakin on tuo vidlyny-verbi. Mutta se tarkoittaa moittimista ja sättimistä. Käskit siis minua juuri moittimaan kaikkea, mitä tarjolle oli

laitettu.” Nielaisin. Ja kuin salaman iskemänä tajusin, että vaikka kaksi komin kieltä – komisyryjääni ja komipermjakki – ovatkin läheisiä sukukieliä ja niissä on paljon samaa sanastoa, en voisi koskaan olla varma, mitä oppimani komisyryjäänin sanat komipermjakissa tarkoittavat. Edessäni olisi uuden kielen oppimisen valtaisa urakka.

Nyt, kun olemme Raisan kanssa tarkistaneet Matteuksen evankeliumia, eteeni on tullut kielioppiin liittyvä haaste. Kas, kun komipermjakin verbeillä on kaksi erilaista menneen ajan muotoa. Toinen verbimuoto ilmaisee tekemistä ja tapahtumia, joita kertoja on itse ollut todistamassa. Toinen muoto taas ilmaisee sel-
laista tekemistä, josta kertoja on vain kuullut, ei siis itse ole nähnyt. Tämä tarkoittaa sitä, että Uuden testamentin kertovia tekstejä (evankeliumit ja Apostolien teot) kääntäessämme joudumme jatkuvasti pohtimaan, onko tekstin alkuperäinen kirjoittaja ollut ta-

pahtumissa itse mukana, vai kertooko hän asioita, joista on kuullut toisilta. Tarkkaa puuhaa, se on pakko todeta.

Työmatkoilla käännöstarkistaja sukeltaa toiseen kulttuuriin. Parin vuorokauden junamatkan aikana, raiteiden rytmikkäässä kolinassa, hänellä on hyvää aikaa valmistautua työhönsä. Perillä eteen avautuu aivan uudenlainen maailma, jossa tarjotaan kukkura-annos mustanvihreällä peltokor-temössöllä täytettyjä *pistik*-piiraita (uusi lempiruokani!), puhutaan käsittämättömän nopeata komipermjakia viidellä eri paikallisel-
sella murteella ja viedään saunaan nauttimaan pehmeistä, mutta armottoman kuumista löylyistä.

Suurin osa työjaksosta kuluu tietysti kääntäjän ja palautteen antajien seurassa tekstin äärellä istuen. Välillä pää puhki käännösongelmia pohtien, välillä silmät kyynelissä Jumalan hyvyttä ja rakkautta ihmetellen, kun Sana koskettaa meitä kaikkia sen ääressä istujia. Kaikkein ihaninta raamatunkäännöstyössä on nähdä ja kuulla, kuinka ihmiset kohtaavat Jumalan Raamatun Sanan välityksellä. Siksi jaksamme istua ja ratkoa käännösongelmia. Työs-
tämme pelastavaa Sanaa.

Julkaistu

Evankeliumit (1996–2007)
Apostolien teot (2009)

Ajankohtaista

Uuden testamentin käännöksen valmistuminen

Komipermjakin kannatusviite 3049

Jelena löysi aarteen

Kotikyläni Azamatin tärkeitä tapahtumia lapsuudessani olivat musiikkiryhmien ja näytelmäseurueiden vierailut kulttuuritalolla. Aikuiset odottivat esityksiä, ja ne kiinnostivat kovasti myös meitä lapsia. Tapanamme oli pyöriskellä kulttuuritalon liepeillä odottelemassa vierailijoiden saapumista, ja tietenkin koetimme livahtaa sisään niin pian kuin ovet avattiin. Eniten meitä kiinnosti se, mitä kieltä käytettäisiin. Jos konsertti tai näytelmä esitettiin udmurtiksi, oli tiedossa jännittävä ilta. Jaksoimme kuunnella ja katsella taiteilijoiden vähintään parituntisen ohjelman henkeä pidättäen. Venäjänkielissä esityksissä väsyimme nopeasti, kieltä kun emme ymmärtäneet.

Teksti: Jelena Rjabina. Kuva: M. Kartano/RKI

Massa kodissani ja muissa-kin Azamatin perheissä puhuttiin udmurtia. Sitä me lapsetkin käytimme keskenämme kylän raitilla leikkiessämme. Venäjä tuli tutuksi vasta koulussa ja myös venäjänkielisiä TV-ohjelmia kat-
somalla.

Jo koulutyttönä olin kiinnostunut kielistä. Lukion jälkeen pyrin ja pääsin Izevskiin Udmurtian valtion yliopistoon opiskelemaan udmurtin kieltä ja yleistä kielitiedettä. Jatkoin opintoja Virossa – Tartossa ja osaksi Tallinnassa. Väittelin Tartossa kielitieteen tohtoriksi vuonna 2011.

Yksi opiskelutovereistani Tarton yliopistossa oli kansallisuudeltaan komi. Hän oli rohkea uskova-
nen ja kutsui toisia opiskelijoita seurakuntansa tilaisuuksiin. Minäkin lähdin katsomaan, millaisessa kirkossa hän kävi. Siellä, komiy-
tävänä seurakunnassa, Sana sattui sydämeeni ja tulin uskoon.

Uskonratkaisun tehtyäni minua kehoitettiin lukemaan Raamat-
tua. Totta kai halusin oppia tuntemaan Jeesuksen, johon nyt uskoin. Mutta millä kielellä luki-
sin? Kaipasin syvästi sitä, että voisin lukea Sanaa omalla kielelläni. Olin kuullut, että udmurtiksi on julkaistu Uusi testamentti, mutta en ollut koskaan nähnyt

sitä enkä tiennyt, mistä sen voisi saada. Kun eräänä päivänä olin yliopiston kirjastossa etsimässä jotain kurssikirjaa, satuin näkemään hyllyssä kirjan, jonka selk-
myksessä luki selvällä udmurtin

Jelena ja udmurtinkielinen Raamattu

kielellä ”*Vyl Syzjōn*” (Uusi testamen-
ti). Sydämeni oli pysähty-
ä: otin kirjan ja aloin varoen selailla sitä. Viimein uskoin näkemäni: kädessäni oli aarre – udmurtin-
kielinen Uusi testamentti!

Sain kirjan lainaksi ja aloin lukea sitä suorastaan ahmien. Äidinkielen Sana maistui minulle, juuri kääntyneelle, kuin lämmin leipä nälkäiselle. Sana upposi sisimpääni ja juurtui sinne. Sen kautta kuva armollisesta ja rakastavasta Jumalasta piirtyi sisimpääni ja kasvatti minut ope-
tuslapsuuteen.

Vaikka osaan nyt useita kieliä, udmurti on edelleen vahvin kieleni. Se on sydämeni kieli, tunteitteni kieli, ja sen vuoksi osaan ilmaista ajatukseni parhaiten udmurtiksi. Luovuus tulee minussa esille vain äidinkieleni kautta.

Julkaistu

Raamattu (2013)

Ajankohtaista

Lisäpainos v. 2013 julkaistusta Uudesta testamentista, apokryfikirjojen valmistuminen

Udmurtin kannatusviite 3117

Jelena Rjabina on Udmurtian yliopiston kielitieteen osaston tutkija.

Karjalaispoika Vuokkiniemeltä. Kuva: K-G. Bjurlemyr/RKI

Raamatun kertomuksia Vienankarjalan lapsille

Muajilman luomine

... Jumala šano: "Tulkah valo ja taivahankanteh erottamah päivän yöstä, ta olkah ne merkkinä näyttämässä vuvvenaikoja, päivie ta vuosie. Loistakkah ne taivahankannešta ta antakkah valuo muan piällä." Ta niin tapahtu. Jumala luati kakši suurta valuo, suuremman halliččomah päivä ta pienemmän halliččomah yötä, ta tähet. Hiän ašetti ne taivahankanteh loistamah muan piällä, halliččomah päivä ta yötä ta erottamah valon pimeyveštä. Jumala näki, jotta niin oli hyvä. Tuli ilta ta tuli huomeneš, näin mäni nelläš päivä.

Jumala šano: "Viliskäh vejet elävie olentoja ta lennelkäh linnut ilmašša taivahankannen alla". Niin Jumala loi šuuret meripevot ta kaikki muut elävät olennot, mit täytettih vejet, šekä kaikki šiivekkähien lajit. Jumala näki, jotta niin oli hyvä. Hiän plahoslovi ne šanuon: "Olkua tuottosat ta šikeytykkyä ta täyttäkkyä meren

vejet, ta linnut lisäytkkäh muan piällä." Tuli ilta ta tuli huomeneš, näin mäni viiješ päivä.

Jumala šano: "Tuottakkah mua kaikenmoisie elävie olennot, kaikki karjaeläimien, pikkueläimien ta villieläimien lajit." Ta niin tapahtu. Jumala loi villieläimet, karjaeläimet ta erimoiset pikkueläimet, kaikki eläinlajit. Ta Jumala näki, jotta niin oli hyvä.

Niin mua, min Jumala loi Šanallah, tuli valmehekši. Luomistyö ei kuiteinkana ollun vielä loppun. Jumala piätti luuvva ihmisen elämäh ta halliččomah tätä muajilmua šekä elämäh Luojah yhteyveššä.

1 Moissein kirja 1:14–25

Julkaistu

UT ja äänikirja (2011)

Ajankohtaista

Raamatun kertomuksia -kirjan kääntäminen

Vienan kannatusviite 3036

Vienankarjalaiset ovat toivoneet koulujen ja lastentarhojen käyttöön kirjasia ja äänitteitä raamatunkertomuksista. Tästä syystä Raamatunkäännösinstituutti valmistele kirjaa, jossa olisi sekä Vanhan että Uuden testamentin tekstejä. Vienankarjalaisilla on Uusi testamentti, ja siitä löytyvät kertomukset Jeesuksen elämästä. Sen sijaan maailman ja ihmisen luominen, syntiinlankeemus, vedenpaisumus ja muut tärkeät Vanhan Liiton kertomukset kääntyvät nyt vienaksi ensimmäistä kertaa.

Rakkaudesta ja kiinnostuksesta omaan kieleen kertoo karjalaisten kymmenen vuotta sitten perustaman nukketeatteri Čičiliuskun (Sisilisko) suuri suosio Vienan kylissä. Čičiliuskun kaikki esitykset ovat karjalankielisiä. Ehkäpä tämä mainio nukketeatteri ottaisi ohjelmistoonsa Raamatusta saatuja aiheita – vaikka tarinan Joosefista tai Tuhlaajapojasta?

Solomonan sananpolvien kniigu

– Sananlaskujen kirja livviksi (aunuksenkarjalaksi)

Petroskoissa ilmestynvä karjalaisten tärkein uutiskanava, Oma Mua -lehti, kertoo numerossaan 17/2015 livvinkielisen Sananlaskujen kirjan, Solomonan sananpolvien kniigun, ilmestymisestä:

"Solomonan opastukset

Biblien kiännändyinstituutti päästi ilmah Solomonan sananpolvien kniigan, kudaman livvikse kiändi Zinaida Dubinina.

Muailman rahvahat omien pitkien eländykausien aigua luajittih äijän unohtumattomii sananpolvii, sanondoi, arbituksii da viizahii paginoi. Niidy saneltih polves polveh, toiči kirjutettih, gu net elettäs ijän. Muga rodih i tämä Sananpolvien kniigu. No se ei elä yksin, se kuuluu suureh kniigoin joukkoh, kuduan nimi on Biblii, tarkembah sanuo, se kuuluu sen ezmäzeh ozah, kuduadu ruvettih nimittämäh Vahnu Sana.

Tämä Sananpolvien kniigu on sivottu ennevahnellizeh Izrailan viizahimah tsuari Solomonah. Se kniigu kandau hänen nimie. Kniigas löydyy sanondoi kaikkiih elaijan kohtih niškoi, tavallizes elaijas dai uskondollizis tapahtumis, lapsien kazvatamizes dai muan haldivoičendas, nagrettavua da moittittavua humalniekois dai kiitändysanua hyväš akas..."

Elämänohjeita kaikenikäisille

Livvin- eli aunuksenkarjalankielinen Sananlaskujen kirja painettiin viime joulukuussa Periodika-kirjapainossa Petroskoissa. Kirjapaino uutisoi julkaisun vuodenvaihteessa järjestetyssä uutuuksikirjojen

esittelytapahtumassa ja myös netisivuillaan. Maaliskuussa kirjat toimitettiin Kotkatjärvelle jaettaviksi Aunuksen kylien kouluihin ja kirjastoihin.

Sananlaskujen kirjan kääntäjä, runoilija-opettaja Zinaida Dubinina, on hyvillä mielin. Huhtikuun alussa hän tiedotti: "Sananlaskuja jo luetaan Kotkatjärvellä, Uutjärvellä, Keskoijärvellä... Eilen tuli soitto Yläaunuksesta ja Kuujärveltä: sinnekin pyydetään kirjoja! Lapset ja nuoret ovat lähellä sydäntäni, ja sen vuoksi toivon, että tätä kirjaa luettaisiin kouluissa ja että nämä opetukset painuisivat nuorten mieliin."

"On tärkeää, että Raamatun Sanaa on livviksi", Zinaida pohitti. "Raamattu avautuu ihmiselle vasta sitten, kun hän lukee sitä omalla kielellä. Ja kun ymmärtää lukemansa, tulee halu rukoilla ja oppia tuntemaan Jumalaa."

Julkaistu

Uusi testamentti (2003)

Psalmit (2006)

1. Mooseksen kirja (2010)

Joonan kirja (2012)

Sananlaskujen kirja (2014)

Ajankohtaista

Jesajan kirjan julkaisu

Livvin kannatusviite 3023

Sananlaskujen kirja kiinnostaa karjalaista juhlaväkeä

Teksti: Oma Mua -lehti/A. Laakso
Kuvat: M. Kemppainen/Oma Mua,
A. Laakso/RKI

"Älä pidä muita jumalia"

Teksti: Tiina Kärkkäisen tekemän haastattelun mukaan Anita Laakso. Kuvat: T. Kärkkäinen/RKI

Länsi-Siperiassa asuvien hantien elämä on lujasti sidoksissa pakanuuteen. Kristinuskon sanoma vetää heitä puoleensa, mutta vanhoista tavoista luopuminen on vaikeaa. Huoli lapsista antoi Berjovon kylässä asuvalle Ksenialle rohkeuden lähteä etsimään apua Jeesukselta Kristukselta.

”Äitini oli hanti ja isäni mansi. Perheessämme puhuttiin kumpaakin kieltä. Kahteen kansaan kuuluminen ei tuonut ristiriitaa, sillä hantien ja mansien kulttuuri ja uskomukset ovat samankaltaiset. Kasvoin lähellä luontoa ja opin kavahtamaan sen henkiä. Ja totuin siihen, että apua haettiin šamaanilta.

Kotikylässäni Suslanissa ei ollut koulua. Opintien aloitin Vanzevat-nimisen taajaman internaattikoulussa, jossa asuin lukausien aikana. Peruskoulun jälkeen pääsin sairaanhoito-opistoon Hanty-Mansijskin kaupunkiin. Sain työpaikan Berjovon kylästä ja muutin sinne vuonna 1972. Menin naimisiin, ja meille syntyi kaksi poikaa. Jäin leskeksi 27-vuotiaana. Nuorempi pojistani oli tuolloin vasta yhdeksän kuukauden ikäinen. Noihin aikoihin sain joltakulta Uuden testamentin, mutta ei minulla ollut aikaa eikä kiinnostustakaan lukea kristittyjen kirjaa. Kävin töissä, hoi-

din kodin ja lapset. Sairaanhoidajan palkka oli pieni, ja lisätuloja saadakseni tein ompelu- ja neuletoita. Käsityötaidon olin oppinut jo pikkutyttönä.

Sairaalassa, jossa työskentelin hoitajana, oli kerran potilaana Berjovon baptistiseurakunnan pastori. Hän puhui minulle Kristuksesta ja kehotti tulemaan kokouksiin. Unohdin kutsun ja muistin sen vasta sitten, kun häitä juoppouteen sortuneista pojistani, Vovasta ja Sergeistä, pakotti minut etsimään apua. Koska olin nähnyt poppakonstit turhiksi, aloin ahdingossani käydä baptistien kokouksissa. Tässä minua kannustivat uskoon tulleet sukulaiseni, Tamara-serkku ja Maša-täti, joka ennen uskon tuloaan oli ollut toivoton alkoholisti. Mutta kun vuonna 2010 tein uskonratkaisun, perhepiirisäni nousi myrsky. Sergei-poikani sätti minua ja antoi myös Mašatädin ja Tamaran kuulla kunniansa: ”Äidin pilasitte! Hänestä teitte lahkolaisen, mutta saatte nähdä, että minä pysyn pakanana!” hän uhosi. Siskokin vihoitteli: ”Olet huono esimerkki lastenlapsillesi!” hän syytti. Työtoverit suhtautuivat alussa varovaisesti ”lahkolaiseen”, mutta kun he näkivät muutoksen elämässäni, heidän asenteisiinsa tuli kunnioitusta. Läheisenikin rauhoittuivat aikaa myöten. He ihmettelivät sitä, että jätin juomisen, ja vielä enemmän

sitä, että pääsin irti tupakasta – piintynyt nikotinisti kun olin. Jumalan ihme se olikin!

Jumalan käsky ”älä pidä muita jumalia” pelottaa hanteja ja manseja. He ovat kasvaneet siihen, että on elettävä esi-isien ja joka puolella väijyvien pahansuopien henkien mieliksi. Pahat henget ovat todellisia, ja koston pelosta niistä ei uskalleta luopua. Uhrienojen vaaliminen kuuluu miehille, ja sen vuoksi Jeesuksen luo tuleminen on heille vielä vaikeampaa kuin naisille. Miehillä ei muutenkaan ole helppoa. On vaikea löytää työtä, kun perinteisten ammattien kuten kalastamisen harjoittamista on nykyisin rajoitettu erilaisin kielloin. Toivottomuus on ajanut monet miehet itsemurhaan.

Me uskovat tiedämme, että apu tulee Jumalalta. Mutta miten Hänet voi löytää auttajakseen? Mielestäni uskovien raitis ja rehellinen elämä vetää ihmisiä Jumalan luo. Ja hanteille ja manseille Jumalan Sana omalla kielellä on vahva todistus Jumalasta. Olen saanut hantinkielisiä Raamattuaänitteitä, ja ne ovat suloista kuunneltavaa. Ne antavat rohkeuden kääntyä Jeesuksen puoleen ja synnyttävät uskon Häneen. Ja uskoa kansamme tarvitsee enemmän kuin mitään muuta.”

Julkaistu

Markus, Luukas + äänite, Raamattun kertomuksia -kirja + äänite

Ajankohtaista

Ap. tekojen julkaisu ja äänitys
1. Moos. tarkistaminen

Hantin kannatusviite 3010

Mansikansan tähden

Teksti: Anita Laakso
Kuvat: M. Kaatrasalo,
M. Taivassalo/RKI

Mansinkieliset raamatunosat julkistettiin juhlakonferenssissa Pietarissa

Herzenin* yliopistossa Pietarissa järjestettiin 24. huhtikuuta 2015 kansainvälinen konferenssi ”Pohjolan alkuperäiskansojen kielten säilyttämisen ja käytön perinteiset ja innovatiiviset menetelmät”. Konferenssissa kuultiin luentoja ja puheenvuoroja uralilaisten ja muiden Pohjoisten kansojen kieleen, kansanperinteeseen, elinoloihin ja koulutukseen liittyvistä aiheista.

Konferenssin yhteydessä juhlittiin mansi-raamatunkääntäjän, Herzenin yliopiston dosentti Valentina Ivanovan 65-vuotispäivää. Samalla julkistettiin uusimmat raamatunkäännökset, vuonna 2014 julkaistut evankeliumit Johannes ja Matteus. Konferenssisalissa oli esillä kaikki mansiksi julkaistu raamattumateriaali, evankeliumit

Sosvan mansikylän poikia

ja niiden osat sekä lastenkirjat. Tilaisuuden päätteeksi konferenssivieraat ja Valentina Ivanovaa onnittelemaan tulleet mansit saivat lahjaksi evankeliumikirjoja. Siperian taigalla syntynyt ja

Käännöstarkistaja Marja Taivassalo esittelee mansiksi julkaistua raamattumateriaalia

Sosvan mansikylässä varttunut Valentina Ivanova on mansin kielen ja kulttuurin monitoiminen: kielitieteilijä, opettaja, etnografi, kirjailija ja folkloristi. Valentina valmistui Herzenin yliopistosta alkuaan matematiikan opettajaksi ja jatkoi myöhemmin opintoja kieli- ja kansatieteen parissa. Näihin opintoihin häntä kannusti raamatunkäännöstyö, johon hän tuli mukaan vuoden 1990 lopulla. Hänen kääntämänsä Markuksen evankeliumi julkaistiin vuonna 2000. Sittemmin hän käänsi Johanneksen ja Matteuksen sekä osallistui merkittävästi myös Luukkaan evankeliumin valmistumiseen. Valentina Iva-

nova on kääntänyt Raamattua enemmän kuin kukaan toinen mansi ennen häntä. Hän iloitsee siitä, että Raamatun kääntämistä mansiksi jatketaan. ”Nyt tarvitaan tekstejä lapsille ja nuorille”, Valentina painottaa.

Julkaistu

Markus, Johannes, Luukas ja Matteus (2000–2014)

Ajankohtaista

Lastenraamatun tekstien kääntäminen

Mansin kannatusviite 3065

*A.I. Herzenille nimetty Pietarin pedagoginen valtionyliopisto perustettiin vuonna 1797. Yliopiston Pohjoisten kansojen instituutti on ainutlaatuinen tutkimus- ja koulutuskeskus. Sen tärkeimpiä tehtäviä on pohjoisten, Siperian ja Kaukoidän alkuperäiskansojen kielten ja kulttuurin säilyttäminen ja kehittäminen kouluttamalla kielten, kulttuurin, kansanperinteen, kirjallisuuden ja historian opettajia. Aleksandr Ivanovitš Herzen (1767–1846) oli venäläinen journalisti, jonka kirjoituksilla oli ratkaiseva vaikutus mm. maaorjien vapauttamiseen vuonna 1861.

Elämän leipää vepsäläisille

”Viime kesänä vepsäläiset nuoret toimittajat tekivät matkoja kaikille vepsäläisalueille järjestäen kylissä kirjanäyttelyitä ja perehdyttären ihmisiä vepsäläiseen kirjallisuuteen”, kertoo vepsäläinen lingvisti ja raamatunkääntäjä Nina Zaitseva. ”Näissä tapahtumissa Raamatunkäännösinstituutin julkaisemat kirjat olivat hyvin esillä. Ihmiset saivat niitä mukaansa, niitä luettiin yhdessä ja niistä keskusteltiin. Joidenkin syrjäkyläen asukkaat saivat nyt ensimmäistä kertaa Uuden testamentin tai Psalmien kirjan. Uskon, että Sana rohkaisee kääntymään Jumalan puoleen: Jumala puhuu vepsää ja Hänelle saa kertoa huolensa ja murheensa omalla kielellä.”

”Kun aloitimme raamatunkäännöstyön 25 vuotta sitten, emme ymmärtäneet, miten tärkeästä asiasta on kysymys”, Nina Zaitseva jatkaa. ”Ennen 1990-luvun alkua vepsäksi ei ollut koskaan julkaistu yhtään ainoaa raamatunosa, ja tämän vuoksi Raamatun kääntäminen oli haastava tehtävä.

Raamatun kääntäminen pakotti kehittämään vepsän kirjakieltä, sillä tekstit toivat eteen erilaisen kulttuurin, tavat ja historian – kaikki tämä piti nyt sanoa ensimmäistä kertaa vepsäksi. Saimme koolle työryhmän, johon kuului meitä vepsäläisiä kielentuntijoita sekä kaksi RKI:n työntekijää. Ensimmäinen tekstimme, Jeesuksen elämä -kirjanen, julkaistiin vuonna 1991. Sen jälkeen aloimme kääntää Raamattua, ja seuraavana vuonna painettiin Markuksen evankeliumi. Nämä molemmat kirjat otettiin innolla vastaan kouluissamme, joissa monen vuosikymmenen tauon jälkeen oli alettu opettaa vepsää. Myös jatkossa julkaistut raamatunosat tulivat koulujemme käyttöön.

Vepsäksi ei ole koskaan ollut Raamatun Sanaa, ja kun ihmiset kuulevat tai lukevat sitä ensimmäistä kertaa, se on ihmisille suoraa Jumalan puhetta. Muistan, miten vepsäläisten opettajien kokouksessa vuonna 1992 luin kokousväelle ääneen Markuksen evankeliumia. Lukeminen oli välillä keskeytettävä, sillä ihmiset kokivat tekstin niin syvästi, etteivät he voineet hillitä itseään vaan alkoivat itkeä ääneen.

Tämän jälkeen aloin itsekkin syvemmin ymmärtää, mikä valtava merkitys omakielisellä Raamatulla on ihmiselle. Olin tietoinen Raamatun kulttuuriarvosta, mutta nyt heräsin näkemään, miten monta kertaa merkittävämpi on sen hengellinen ulottuvuus: Raamattu on Jumalan puhetta, joka voi muuttaa ihmisen ja hänen elämänsä suunnan. Se on Elämän Leipä.”

Julkaistu

Jeesuksen elämä (1991, 1994)
Lastenraamattu (1996)
Uusi testamentti ja Psalmit (2006–2012)

Ajankohtaista

Sananlaskujen kirjan valmistuminen

Vepsän kannatusviite 3133

Teksti: Nina Zaitseva. Kuvat: L. Smolina

Vepsäläisnuorten kirjanäyttely

Vepsäläismies saa opastusta Uuden testamentin lukemiseen

Näyttelyvieras on saanut Uuden testamentin

Raamatun Sanaa

Venäjän suomensukuisille kansoille

Historiasta nykypäivään

Raamatunkäännösinstituutti (RKI) aloitti vuonna 1973 Tukholmassa uudelleenpainatus- ja käännöstyön Venäjän vähemmistökielille ja RKI:n Helsingin osasto perustettiin vuonna 1983 koordinoimaan 12:n suomensukuisen kielen käännöshankkeita. RKI tekee yhteistyötä Yhtyneitten Raamattuseurojen, Wycliffe Raamatunkääntäjien, paikallisten seurakuntien, eri kirkkojen ja tieteellisten laitosten kanssa. Varat käännöstyöhön saadaan yksityishenkilöiltä, seurakunnilta, Suomen Pipliaseuralta, Avainmedialta ja muilta lähetysjärjestöiltä.

Livviläiset saivat Sananlaskujen kirjan

Julkaisutilanne

Tähän mennessä RKI on julkaissut Uuden testamentin kahdeksalla kielellä: udmurtiksi, livviksi (aunuksenkarjalaksi), ersämordvaksi, vepsäksi, niittymariksi, komisyrjääniksi, vienankarjalaksi, vuorimariksi – ja Raamatun udmurtiksi. Uusi testamentti mokšamordvaksi ja komipermjakiksi on valmisteilla. Raamatun osia ja lastenkirjoja on julkaistu 12:lla suomensukuisella kielellä. Viidessä kieliryhmässä (komi, livvi, ersämordva, mari ja vepsä) työ on edennyt Vanhan testamentin teksteihin. Äänitteitä on julkaistu komiksi, livviksi, hantiksi, mansiksi, vienankarjalaksi ja vepsäksi. Valmisteilla on äänitteitä myös useilla muilla suomensukuisilla kielillä.

Käännöstyön tavoitteet

RKI:n tavoitteena on Raamatun valmistuminen udmurtin lisäksi ersämordvaksi, mariksi ja komiksi, Uuden testamentin sekä Vanhan testamentin osien saaminen komipermjakeille, mokšalaisille ja karjalaisille sekä yksittäisten raamatunkirjojen ja lastenmateriaalin julkaiseminen hantiksi ja mansiksi. Tavoitteena on myös Raamatun tekstien äänittäminen ja julkaiseminen kaikilla 12:lla kielellä.

Käännöstyön tavoitteet

Raamatunkäännöstyö sukukansojemme parissa kantaa hyvää hedelmää. On tärkeää, että tämä työ voi jatkua. Kielisukulaistemme tarvitsevat Raamatun Sanaa omalla äidinkielellään. Voit olla mukana raamatunkäännöstyössä esirukouksin ja lahjoittamalla haluamallasi projektilla. Lahjoitusviitteet löytyvät lehtemme artikkelien lopusta. Tilinumeroimme on Nordea FI77 2065 1800 0179 11 Kiitos tuestasi.

Rakenna kanssamme kielisukulaistemme huomispäivää!

Raamatunkäännösinstituutti ry
Kotipaikka: Helsinki
Raamatunkäännösinstituutti ry:n päämääränä on Raamatun ja sen osien kääntäminen ja julkaiseminen Venäjän alueen suomensukuisille kielille. RKI jakaa ilmaiseksi tai myy omakustannushintaan

julkaisemaansa kirjallisuutta ja äänitteitä. Käännöshankkeissa työskentelee sopimusperustein 12 käännöstarkistajaa ja 24 kansallista kääntäjää.

Hallinto-, tuotanto- ja toimistotehtävissä on käännöstyötä koordinoivan toimin-

nanjohtajan lisäksi yksi kokopäiväinen ja kaksi osa-aikaista työntekijää.
Hallitus: Heikki Jäntti (pj.), Mikko Sivonen (vpj.), Kaisa Franzén, Leena Kushtshenko, Miina Makkonen, Harri Pottonen ja Pekka Ylenius.